

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเรื่อง บทบาทของวีดีโอ : สภาพปัจจุบันและแนวโน้มปี พ.ศ. 2530-2540 คือ เพื่อทราบและเข้าใจถึงบทบาทตลอดจนประโยชน์และปัญหาของวีดีโอทั้งในสภาพปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตปี พ.ศ. 2530-2540 และเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการใช้สื่อวีดีโอเพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศทั้งในสภาพปัจจุบันและแนวโน้มอนาคตปี พ.ศ. 2530-2540 โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ เคลพายศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางการสื่อสารและสื่อ ทั้งในแง่ของประสบการณ์จากการปฏิบัติงาน หรือวิชาชีพ หรือการศึกษาด้านการสื่อสาร ผู้วิจัยเลือกผู้เชี่ยวชาญเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 22 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 3 รอบ รอบแรกเป็นแบบสอบถามปลายเปิดที่ใช้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีเกี่ยวกับบทบาทของวีดีโอทั้งในสภาพปัจจุบันและแนวโน้มปี พ.ศ. 2530-2540 แล้วนำผลการวิเคราะห์เนื้อหาจากคำตอบในรอบแรกมาสร้างเป็นแบบสอบถามในรอบที่ 2 แบบมาตราส่วนประเมินค่า 6 สเกล ประมาณ 76 ข้อ นำคำตอบจากแบบสอบถามในรอบที่ 2 มาคำนวณหาค่ามัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ แล้วสร้างแบบสอบถามรอบที่ 3 โดยใช้ข้อความเดิม เพิ่มตำแหน่งมัธยฐานช่วงพิสัยระหว่างควอไทล์ที่คำนวณได้ และตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนในรอบที่ 2 ตอบ ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญคนเดิมตอบกลับมาอีกครั้ง จากคำตอบในรอบที่ 3 นี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน พิสัยระหว่างควอไทล์ ฐานนิยม และผลต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่สอดคล้องต้องกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อคำถาม แล้วแปลผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวเป็น สภาพปัจจุบันและแนวโน้มปี พ.ศ. 2530-2540 ของบทบาทของวีดีโอ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของวีดีโอ : สภาพปัจจุบันและแนวโน้มปี พ.ศ. 2530-2540 มีดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพปัจจุบันและแนวโน้ม (ปีพ.ศ. 2530-2540) ของบทบาททางสังคมของ

วิดีโอ

บทบาทของวิดีโอที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องต้องกัน ซึ่งผู้วิจัยได้แยก
เสนอเป็น 2 ระยะ ได้แก่

ก. บทบาทของสื่อวิดีโอทั่วไป

1. สภาพปัจจุบัน

1.1 สื่อวิดีโอมีบทบาทเพื่อการบันเทิงหรืออีกนัยหนึ่งคือ เป็นการสื่อสารที่
ก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน พักผ่อนจิตใจ ให้ความสนุกสนานและผ่อนคลายความตึงเครียด

1.2 สามารถใช้สื่อสารเพื่อการโน้มน้าวจิตใจเช่น ใช้โน้มน้าวจิตใจเพื่อ
เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกระทำของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้

1.3 สื่อวิดีโอมีบทบาทในการให้ความรู้หรือการศึกษาทั้งที่เป็นลักษณะการ
ศึกษาในโรงเรียน และการศึกษาออกโรงเรียนซึ่งเป็นการเพิ่มพูนปัญญาอันนำมาซึ่งความก้าวหน้า
ของตนเองและสังคม

2. แนวโน้มในอนาคต

2.1 มีแนวโน้มที่จะใช้สื่อวิดีโอช่วยเพิ่มโอกาสสำหรับการศึกษาและการ
แสวงหาความรู้เพิ่มมากขึ้นในอนาคต

2.2 จะมีบทบาทเพื่อการบันเทิงในรูปแบบต่าง ๆ นอกเหนือจากภาพยนตร์
(เช่น เทปละคร เทปชุดตลก หรือเทป concert เป็นต้น) ซึ่งก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน
พักผ่อนจิตใจ คลายความตึงเครียด และให้ความสนุกสนานเพิ่มขึ้นในอนาคต

2.3 จะมีบทบาทในการเสนอข่าวสารข้อมูลหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์
ต่าง ๆ ไม่เฉพาะของรัฐบาลและเอกชนทั่ว ๆ ไป เท่านั้น แต่เพื่อกระจายข่าวสารเป็นการบริการ
สาธารณะให้สมาชิกในสังคมทราบอย่างแพร่หลายมากขึ้น

2.4 จะสามารถใช้เสริมสร้างความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างสมาชิกในส่วนต่าง ๆ ของสังคม เพื่อโน้มน้าวจิตใจให้เกิดความร่วมมือต่อกิจกรรมของชุมชนมากขึ้น

ข. ประโยชน์หรือข้อดีอันเกิดจากการนำเข้ามาของสื่อวิดีโอ

1. สภาพปัจจุบัน

1.1 เปิดโอกาสมากยิ่งขึ้นสำหรับการศึกษาและการแสวงหาความรู้แบบที่เรียกว่าการศึกษาเฉพาะรายบุคคล (individual study)

1.2 เพิ่ม เสรีภาพในการ เลือกสารสน เทศเพิ่มขึ้นทั้งด้านการศึกษาและ บันเทิง

1.3 ช่วยให้ได้ชมรายการที่เป็นส่วนตัวมากขึ้น

1.4 เปิดโอกาสมากยิ่งขึ้นสำหรับผู้ที่มีความสนใจ เฉพาะอย่าง

1.5 แก้ปัญหาการผูกขาดของโทรทัศน์

2. แนวโน้มในอนาคต

ในบางพื้นที่อาจจะใช้เป็นสื่อหลักในการให้ข่าวสารข้อมูลและความบันเทิง ดังเช่นที่ปรากฏในรูปของ "เคเบิลวิดีโอ" (cable video)

ค. ปัญหาหรือข้อเสียอันเกิดจากการนำเข้ามาของสื่อวิดีโอ

1. สภาพปัจจุบัน

เทปวิดีโอภาพยนตร์ลามกอนาจาร เข้าถึงหูถึงตาผู้ชมได้ง่าย เป็นการกระตุ้นให้เกิดอาชญากรรมทางเพศ หรือความเสื่อมเสียต่อศีลธรรม

2. แนวโน้มในอนาคต

จะเปิดโอกาสให้มีการใช้ข่าวสารข้อมูลไปในลักษณะที่ไม่สมควร เพิ่มมากยิ่งขึ้น

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและแนวโน้ม (ปี พ.ศ. 2530-2540) ของบทบาทในการพัฒนา
ประเทศของสื่อวิดีโอ

ก. ประโยชน์ของสื่อวิดีโอ เพื่อใช้ในการพัฒนาประเทศ

1. สภาพปัจจุบัน

1.1 ใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารช่วยพัฒนาสำหรับพัฒนากรหรือ เป็นเครื่องมือ
ประกอบการบรรยายของวิทยากร

1.2 เหมาะสำหรับการสื่อสารแบบกลุ่มย่อย เช่น สำหรับใช้ในการประชุม
สัมมนา เป็นต้น

1.3 ข้อมูลข่าวสารในวิดีโอ เทปช่วยส่งเสริมการตัดสินใจของบุคคล

2. แนวโน้มในอนาคต

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิด เห็นต่อข้อกระทงความว่าจะยัง เป็นสิ่งที่ เป็นไปไม่ได้
หรือไม่แตกต่างไปจากสภาพปัจจุบัน

ข. ความเป็นไปได้ในการใช้สื่อวิดีโอ เพื่อการพัฒนาประเทศในแง่ต่าง ๆ

1. การพัฒนาการศึกษา

1.1 สภาพปัจจุบัน

1.1.1 ใช้บันทึกเหตุการณ์ เรื่องราวหรือภาพสำคัญ ๆ เป็นการรักษา
ถ่ายทอดมรดกทางสังคมจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนรุ่นหลัง ๆ ไว้เพื่อประโยชน์ในการอ้างอิง หรือค้นคว้า
วิจัย เช่นประวัติศาสตร์หรือวัฒนธรรมของชาติ เป็นต้น

1.1.2 มีบทบาทพัฒนาการศึกษาจากระบบ คือให้การอบรมหรือให้
ความรู้แก่ประชาชนทั่ว ๆ ไปในเรื่องต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ในการดำรงชีวิต

1.2 แนวโน้มในอนาคต

1.2.1 จะมีบทบาทช่วยเพิ่มพูนประสิทธิภาพและความรู้ในด้านต่าง ๆ
โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางการแพทย์และสาธารณสุขยิ่งขึ้น

1.2.2 ในอนาคตจะมีบทบาทพัฒนาการศึกษาทั้งระบบในโรงเรียน และระบบนอกโรงเรียนให้ได้เนื้อหาที่กว้างขวางเพิ่มมากยิ่งขึ้น

2. การพัฒนาเศรษฐกิจ

2.1 สภาพปัจจุบัน

2.1.1 ใช้กรรมการบริหารหรืออบรมพนักงาน

2.1.2 ใช้ในการสัมมนาหรือฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจได้ง่าย เพราะได้เห็นของจริง หากเป็นเรื่องราวจากต่างประเทศ แล้วจะยิ่งได้ประโยชน์เพราะว่าประหยัดค่าใช้จ่ายไม่ต้องลงทุนไปดูของจริง

2.1.3 ใช้ชี้ให้เห็นข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงาน ใช้สอนคนงานในเรื่องการปฏิบัติงานเกี่ยวกับเทคนิคใหม่ ๆ หรืออุปกรณ์เครื่องมือใหม่ ๆ เพื่อความปลอดภัยของทรัพย์สินและบุคคลตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

2.1.4 ช่วยเปิดตลาดแรงงานใหม่ เช่น งานแปลบทรวีดีโอ งานพากษ์ภาพยนตร์วีดีโอ และร้านเช่าม้วนเทป เป็นต้น

2.1.5 ช่วยพัฒนาอุตสาหกรรมโฆษณาเพราะประหยัดทั้งเวลาและเงินทุนในการผลิต หรือสร้างงานโฆษณา ทั้งยังทำเทคนิคพิเศษอื่น ๆ ได้อีก

2.1.6 ใช้สนับสนุนให้ความรู้ความเข้าใจด้านการผลิตต่าง ๆ เช่น ด้านเกษตรกรรม และอุตสาหกรรม เป็นต้น

2.1.7 ใช้บันทึกการทำงานของพนักงานหรือบุคคลอื่น ๆ เพื่อประโยชน์ทางหลักฐานและป้องกันการทุจริต

2.1.8 ใช้ในการสนทนาการ เพื่อช่วยลดความน่าเบื่อในการปฏิบัติงาน

2.2 แนวโน้มในอนาคต

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อกระทงความว่าจะยังเป็นสิ่งที่ เป็นไปไม่ได้หรือไม่แตกต่างไปจากสภาพปัจจุบัน

3. การพัฒนาสังคม-วัฒนธรรม

3.1 สภาพปัจจุบัน

3.1.1 ในกรณีที่น่าวีดีโอ เทปประเภทสารคดีหรือความรู้จากต่างประเทศ เข้ามา เป็นการช่วย เปิดหู เปิดตาของประชาชนในความรู้ด้านต่าง ๆ ให้กว้างขวาง และช่วยให้เกิด ความ เข้าใจบุคคลในสังคมอื่นอีกด้วย

3.1.2 ในปัจจุบันสื่อวีดีโอช่วยทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม หรือการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมให้เกิดความ เข้าใจซึ่งกันและกัน เช่น ใช้บันทึกสื่อพื้นบ้านต่าง ๆ งานฉลอง ละคร แล้วส่งไปให้ประชาชนในท้องถิ่นอื่น ๆ ได้ชม

3.2 แนวโน้มในอนาคต

3.2.1 ในอนาคตจะสามารถใช้ช่วยปลูกฝังความเป็นพล เมืองดี และ ความสำนึกต่อสังคมได้หากการายนั้นมีคุณภาพดีและเหมาะสมกับสภาพสังคม

3.2.2 ในอนาคตประเทศที่ประชาชนมีความแตกต่างกันในเรื่อง ชาติชาติ ศาสนา ภาษา ทัศนคติ หรือวัฒนธรรม สื่อวีดีโอจะสามารถช่วย เผยแพร่รายการที่ เกี่ยวกับวัฒนธรรมอันดีงามของชาติไปสู่ประชาชนได้ ทำให้คน เข้าใจภาษาวัฒนธรรมอย่าง เดียวกัน รู้สึกชาตินิยมเหมือนกัน และมีทัศนคติ และค่านิยมไปในทิศทาง เดียวกัน

4. การพัฒนาการเมือง-การปกครอง

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิด เห็นที่สอดคล้องต้องกันว่า บทบาทของวีดีโอต่อ การพัฒนาการเมือง-การปกครองนั้น ยัง เป็นไปไม่ได้ทั้งสภาพปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต

5. การพัฒนาด้านการสื่อสาร

5.1 สภาพปัจจุบัน

5.1.1 ผู้ชมลดความถี่ในการชมภาพยนตร์ตาม โรงภาพยนตร์ เพราะว่ามีวีดีโอไว้ในครอบครอง

5.1.2 ผู้ชมลดความถี่ในการชมรายการโทรทัศน์ เมื่อมีวีดีโอไว้ใน ครอบครอง

5.2 แนวโน้มในอนาคต

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อกระทงความว่าจะยังเป็นสิ่งที่
เป็นไปได้ หรือไม่แตกต่างกันไปจากภาพปัจจุบัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวกับบทบาทโดยทั่ว ๆ ไปของสื่อวิดีโอปรากฏว่า
โดยทั่ว ๆ ไปแล้วปัจจุบันนี้สื่อวิดีโอไม่เพียงแต่ถูกใช้เพื่อการบันเทิง คือ เป็นสื่อที่ใช้เพื่อก่อให้เกิด
ความเพลิดเพลิน พักผ่อนจิตใจ ให้ความสนุกสนาน และคลายความตึงเครียดแต่เพียงอย่างเดียว
เท่านั้น สื่อวิดีโอยังสามารถใช้เป็นสื่อโน้มน้าวจิตใจ เช่น ใช้โน้มน้าวจิตใจเพื่อเปลี่ยนแปลง
พฤติกรรมและการกระทำของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้ นอกจากนี้ในปัจจุบันสื่อวิดีโอยังมีบทบาทใน
การให้ความรู้หรือการศึกษาทั้งที่เป็นลักษณะการศึกษาในโรงเรียน และการศึกษานอกโรงเรียน
ซึ่ง เป็นการช่วย เพิ่มพูนปัญญาอันนำมาซึ่งความก้าวหน้าของตนเองและสังคมอีกด้วย

จากผลการวิจัยตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ในอนาคตแนวโน้มบทบาท
โดยทั่ว ๆ ไปของวิดีโอ นั้นจะช่วยให้ช่วยเพิ่มโอกาสสำหรับการศึกษาและการแสวงหาความรู้เพิ่มมาก
ขึ้น สื่อวิดีโอจะมีบทบาทในการเสนอข่าวสารข้อมูลหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ไม่
เฉพาะของรัฐบาลและเอกชนทั่ว ๆ ไปเท่านั้น แต่เพื่อกระจายข่าวสารเป็นการบริการสาธารณะ
ให้สมาชิกในสังคมทราบอย่างแพร่หลายมากขึ้น ผลการวิจัยยังระบุอีกว่า สื่อวิดีโอจะยังคงมีบทบาท
เพื่อการบันเทิง แต่จะมีความหลากหลายเพิ่มขึ้น นั่นคือจะไม่ใช่เป็นเพียงภาพยนตร์บันเทิงอย่าง
เดียวเท่านั้น แต่จะปรากฏในรูปของเทปละคร เทปชุดตลก และเทป concert เป็นต้น และ
ในอนาคตจะใช้สื่อวิดีโอช่วยโน้มน้าวจิตใจ เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างสมาชิกใน
ส่วนต่าง ๆ ของสังคมให้เกิดความร่วมมือต่อกิจกรรมของชุมชนมากขึ้น

2. จากผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า ปัจจุบันการเข้ามาของสื่อวิดีโอในสังคมไทยนั้น
มีทั้งประโยชน์ (ข้อดี) และปัญหา (ข้อเสีย) กล่าวคือในปัจจุบันการเข้ามาของสื่อวิดีโอ โดย
ทั่ว ๆ ไปนั้น มีประโยชน์หรือข้อดีคือ นอกจากช่วยเปิดโอกาสมากยิ่งขึ้นสำหรับการศึกษาและการ
แสวงหาความรู้แบบที่เรียกว่า การศึกษาเฉพาะรายบุคคล (individual study) แล้วยังช่วย
เพิ่ม เสรีภาพในการเลือกสารสนเทศเพิ่มขึ้นทั้งด้านการศึกษาและบันเทิง เท่ากับเป็นการเปิดโอกาส

มากยิ่งขึ้นสำหรับผู้ที่มีความสนใจ เฉพาะอย่างยิ่ง อีกทั้งยังมีประโยชน์ในการแก้ปัญหาการผูกขาดของโทรทัศน์ ช่วยให้ผู้ใช้มีโอกาสได้ชมรายการที่เป็นส่วนตัวมากขึ้นด้วย

พร้อมกันนี้ผลการวิจัยพบว่า ในอนาคตสื่อวีดีโอจะมีประโยชน์สำหรับบางพื้นที่ โดยจะใช้ เป็นสื่อหลัก ในการให้ข่าวสารข้อมูล และความบันเทิงดังที่ปรากฏในรูปของ เคเบิลวีดีโอ

ปัญหาหรือข้อ เสียอัน เกิดจากการ เข้ามาของสื่อวีดีโอ ในปัจจุบันนี้ก็คือ เทปวีดีโอ ภาพยนตร์ลามกอนาจารถึงหูถึงตาผู้ชมได้ง่าย เป็นการกระตุ้นให้เกิดอาชญากรรมทางเพศ หรือ ความ เสื่อม เสียดศีลธรรม ดังที่ปรากฏ เป็นข่าว ในหน้าหนังสือพิมพ์มากขึ้นทุกที

ประเด็นที่น่าสนใจ เกี่ยวกับปัญหาหรือข้อ เสียอัน เกิดจากการ เข้ามาของสื่อวีดีโอ ในอนาคตคือ จะ เปิดโอกาสให้มีการใช้ข่าวสารข้อมูลไปในลักษณะที่ไม่สมควร เกี่ยว ข้อง ซึ่ง ผลการวิจัยสนับสนุนความคิด ใน เบื้องต้นที่ว่าผลกระทบของ เทคโนโลยีทางกา ปรัก ั้ง ก็คือ เป็นช่องทางให้ใช้ข่าวสารในทางที่ผิดยิ่งขึ้น

3. จากวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาถึงบทบาทในการพัฒนาประเทศของสื่อวีดีโอ ผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ปัจจุบันสื่อวีดีโอมีประโยชน์ เพื่อใช้ในการพัฒนาประเทศ โดยข้อมูลข่าวสารในวีดีโอ เทปช่วยส่งเสริมการตัดสินใจของบุคคลได้ จึงสามารถใช้เป็น เครื่องมือ ช่วยพัฒนาสำหรับพัฒนากร เช่น ใช้ประกอบการบรรยายของวิทยากร แต่สื่อชนิดนี้ เหมาะสำหรับการสื่อสารแบบกลุ่มย่อย เช่น ใช้สำหรับการประชุมหรือสัมมนา เท่านั้น

ถึงแม้ว่าจะพบว่าในสภาพปัจจุบัน สื่อวีดีโอมีบทบาทในการพัฒนาประเทศ แต่จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแล้ว ซึ่งให้ เห็นว่าในอนาคตบทบาทที่เห็นได้ชัด เจนของสื่อวีดีโอ ในการพัฒนาประเทศยังไม่ปรากฏแตกต่างไปจากสภาพปัจจุบันเลย

4. ในเรื่องความเป็นไปได้ในการใช้สื่อวีดีโอ เพื่อการพัฒนาประเทศในแง่ต่าง ๆ พบว่า ในปัจจุบันสามารถใช้สื่อวีดีโอ เพื่อการพัฒนาทางการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม-วัฒนธรรม และการสื่อสาร แต่ผลการวิจัยระบุว่า ความเป็นไปได้ในการใช้สื่อวีดีโอ เพื่อการพัฒนาการเมือง การปกครองในปัจจุบันยังเป็นไปได้น้อยมาก

ผลการวิจัยทำให้ทราบว่า ปัจจุบันสื่อวิดีโอมีบทบาทพัฒนาการศึกษาในระบบนอกโรงเรียนด้วยคือ ใช้ในการอบรมหรือให้ความรู้แก่ประชาชนทั่ว ๆ ไปในเรื่องต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ในการดำรงชีวิต และการใช้สื่อวิดีโอบันทึกเหตุการณ์ เรื่องราว หรือภาพสำคัญ ๆ เป็นการรักษาถ่ายทอดมรดกทางสังคมจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนรุ่นหลัง ๆ ไว้เพื่อประโยชน์ในการอ้างอิง หรือค้นคว้าวิจัย เช่นประวัติศาสตร์ หรือวัฒนธรรมของชาติ เป็นต้น

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจุบันการใช้สื่อวิดีโอในการสัมมนา อบรมการบริหาร อบรมเจ้าหน้าที่ หรืออบรมพนักงาน จะช่วยให้เข้าใจได้ง่าย เพราะได้เห็นของจริงซึ่งหากเป็นเรื่องราวจากต่างประเทศ แล้วจะยิ่งได้ประโยชน์ เพราะว่าประหยัดค่าใช้จ่าย ไม่ต้องลงทุนไปดูของจริง สื่อวิดีโอยังช่วยชี้ให้เห็นข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงาน ใช้สอนคนงานในเรื่องการปฏิบัติงานเกี่ยวกับเทคนิคใหม่ ๆ หรืออุปกรณ์เครื่องมือใหม่ ๆ เพื่อความปลอดภัยของทรัพย์สินและบุคคล ตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ดังจะเห็นจากการใช้สื่อวิดีโอในการสนทนาการเพื่อลดความน่าเบื่อในการปฏิบัติงาน ในทำนองเดียวกันยังสามารถใช้สื่อวิดีโอบันทึกการทำงานของพนักงานหรือบุคคลอื่น ๆ เพื่อประโยชน์ทางหลักฐานและป้องกันการทุจริต สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นความเป็นไปได้ในการใช้สื่อวิดีโอ เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศทั้งสิ้น

การวิจัยยังพบอีกว่า ปัจจุบันความเป็นไปได้ในการใช้สื่อวิดีโอ เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจนั้น จะอยู่ในรูปของการนำไปใช้สนับสนุนให้ความรู้ความเข้าใจด้านการผลิตต่าง ๆ เช่นด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม เป็นต้น และหนึ่งในบรรดาอุตสาหกรรมต่าง ๆ ก็คือใช้ช่วยพัฒนาอุตสาหกรรมโฆษณา เพราะ เป็นการประหยัดทั้ง เวลาและเงินทุนในการผลิต หรือสร้างงานโฆษณา เพราะสามารถทำเทคนิคพิเศษอื่น ๆ ได้อีก นอกจากนี้ยังช่วยเปิดตลาดแรงงานใหม่ เช่นงานแปลบทวิดีโอ งานพากษ์ภาพยนตร์วิดีโอ และร้านเช่าม้วนเทป เป็นต้น

สำหรับความเป็นไปได้ในการใช้สื่อวิดีโอ เพื่อการพัฒนาสังคม-วัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจุบันใช้สื่อวิดีโอช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม หรือการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน เช่นใช้บันทึกสื่อพื้นบ้านต่าง ๆ งานฉลอง ละคร แล้วส่งไปให้ประชาชนในท้องถิ่นอื่น ๆ ได้ชม และในกรณีที่น่าวิดีโอ เทปประเภทสารคดีหรือความรู้มาจากต่างประเทศ เป็นการช่วย เปิดหู เปิดตาของประชาชนในความรู้ด้านต่าง ๆ ให้กว้างขวาง เป็นการช่วยให้เกิดความ เข้าใจบุคคลในสังคมอื่นอีกด้วย

ผลการวิจัยทำให้ทราบถึงความเป็นไปได้ในการใช้สื่อวิดีโอ เพื่อการพัฒนาด้านการสื่อสารว่า ปัจจุบันการเข้ามาของสื่อวิดีโอ นั้น มีผลให้ผู้ชมที่มีวิดีโอไว้ในครอบครองลดความถี่ในการชมภาพยนตร์ตามโรงภาพยนตร์และลดความถี่ในการชมรายการโทรทัศน์ลงด้วย

ผลการวิจัย เกี่ยวกับแนวโน้มในอนาคตของความเป็นไปได้ในการใช้สื่อวิดีโอ เพื่อการพัฒนาประเทศในแง่ต่าง ๆ ปรากฏผลดังนี้

สำหรับแนวโน้มในอนาคตของความเป็นไปได้ในการใช้สื่อวิดีโอ เพื่อการพัฒนาการศึกษาพบว่า สื่อวิดีโอจะมีบทบาทในการพัฒนาการศึกษาทั้งระบบในโรงเรียนและระบบนอกโรงเรียนให้ได้ เนื้อหาที่กว้างขวางเพิ่มมากยิ่งขึ้น และในอนาคตสื่อวิดีโอจะมีบทบาทช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความรู้ในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางการแพทย์และสาธารณสุข ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการวิจัยของศิริชัย ศิริกายะ (2525) ที่ว่าข่าวสารที่ได้จากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ทางการสื่อสารจะให้ประโยชน์เพื่อการดำรงชีวิตในแง่มุมต่าง ๆ ที่เป็นเรื่องเฉพาะอย่าง

จากผลการวิจัยพบว่า ในอนาคตความเป็นไปได้ในการใช้สื่อวิดีโอ เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจนั้นยังเป็นไปได้น้อยมาก อย่างไรก็ตามที่ปรากฏผล เช่นนี้คงจะเป็นเพราะว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าจะไม่มีความแตกต่างไปจากสภาพปัจจุบันนัก

ความเป็นไปได้ในการใช้สื่อวิดีโอ เพื่อพัฒนาสังคม-วัฒนธรรมในอนาคตพบว่า สื่อวิดีโอจะมีส่วนช่วยปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีและความสำนึกต่อสังคมได้ทุกรายการนั้น ๆ มีคุณภาพดีและเหมาะสมกับสภาพสังคม นอกจากนี้ในอนาคตประเทศที่ประชาชนมีความแตกต่างกันในเรื่องชาติ ศาสนา ภาษา ทัศนคติ หรือวัฒนธรรม สื่อวิดีโอจะสามารถช่วยเผยแพร่รายการที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมอันดีงามของชาติไปสู่ประชาชนได้ ทำให้คนเข้าใจภาษาวัฒนธรรมอย่างเดียวกัน รู้สึกชาตินิยมเหมือนกัน และมีทัศนคติและค่านิยมไปในทิศทางเดียวกัน

ในแง่ของความเป็นไปได้ในเรื่องการใช้สื่อวิดีโอ เพื่อพัฒนาการเมืองการปกครองและการพัฒนาด้านการสื่อสารพบว่า ในอนาคตยังมีแนวโน้มที่เป็นไปได้น้อยมาก

5. จากการศึกษาในเรื่องบทบาทของวิดีโอ: สภาพปัจจุบันและแนวโน้มปี พ.ศ. 2530-2540 ผู้วิจัยพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างคำตอบในการตอบแบบสอบถามในรอบที่ 2 และ

รอบที่ 3 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการวิจัยเรื่องนี้สามารถยุติกระบวนการวิจัยได้ในรอบที่ 2 หรือรอบที่ 3 เพราะในการตอบแบบสอบถามในรอบที่ 2 กับรอบที่ 3 นั้น การแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญนั้นไม่แตกต่างกันนัก ดังเช่นที่ สมบูรณ์ ทัศนยะ¹ กล่าวถึง เทคนิคการวิจัยแบบเคลฟายจะใช้แบบสอบถามถึง 4 รอบก็ตาม แต่ในบางกรณีอาจจะใช้เพียง 2-3 รอบเท่านั้น ทั้งนี้ เพราะว่าอาจไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือมีการเปลี่ยนแปลงน้อยมากในคำตอบของผู้เชี่ยวชาญ จึงทำให้สามารถยุติการวิจัยลงได้ และจากการศึกษาเปรียบเทียบอัตราความคลาดเคลื่อนของคำตอบจากผู้เชี่ยวชาญที่มีจำนวนต่างกันพบว่า เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีจำนวนตั้งแต่ 14 คนขึ้นไป ความคลาดเคลื่อนจะลดลงน้อยมาก² ซึ่งแสดงว่าการวิจัยครั้งนี้เมื่อใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวนตั้งแต่ 14 คน ทำให้ผลการวิจัยมีความเชื่อมั่นได้เหมาะสม เพราะแม้ว่าจะใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวนมากก็ไม่ทำให้คำตอบที่ได้รับคลาดเคลื่อนไป เนื่องจากความคลาดเคลื่อนของคำตอบจะลดลงน้อยมาก ฉะนั้น การวิจัยเรื่องบทบาทของวิดีโอ : สภาพปัจจุบันและแนวโน้มปี พ.ศ. 2530-2540 จึงเป็นการวิจัยที่ใช้เทคนิคแบบเคลฟายได้อย่างเหมาะสมทั้งด้านจำนวนผู้เชี่ยวชาญ และจำนวนรอบของการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญ ทั้งนี้อาจเป็น เพราะผู้เชี่ยวชาญที่ตอบแบบสอบถามเรื่องนี้ เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาและสื่อที่เห็นความสำคัญในวิชาชีพของตนเองจึงได้ให้ความร่วมมือในการตอบคำถามทั้งด้าน เนื้อเรื่องและวิธีการ เป็นผลให้ได้ความคิดเห็นที่คงที่อันนำไปสู่ความเชื่อมั่นในเรื่องนี้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อประโยชน์ทางวิชาการและงานวิจัยอื่น อาจจำแนกได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาหรือข้อเสียอัน เกิดจากการ เข้ามาของสื่อวิดีโอทั้งในสภาพปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต มีประเด็นที่น่าสนใจคือ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าในปัจจุบัน การเข้ามาของสื่อวิดีโอมีข้อเสียหรือก่อให้เกิดปัญหาคือ เทปวิดีโอภาพยนตร์ลามกอนาจารถึงหูถึงตาผู้ชมได้ง่าย เป็นการกระตุ้นให้เกิดอาชญากรรมทางเพศหรือความเสื่อมเสียต่อศีลธรรม และ

¹ สมบูรณ์ ทัศนยะ, หน้า 13.

² ณัฐภา สรรพศรี, "การ เปรียบ เทียบอัตราความคลาดเคลื่อนของคำตอบจากผู้เชี่ยวชาญจำนวนต่างกัน" (รายงานการศึกษาวិชา Individual Study ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2524 ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), หน้า 32.

สำหรับในอนาคตแล้ว จะเป็นการเปิดโอกาสให้มีการใช้ข่าวสารข้อมูลไปในลักษณะที่ไม่สมควรเพิ่มมากยิ่งขึ้น ฉะนั้นรัฐบาลซึ่งเป็นผู้ที่รับผิดชอบน่าจะมีการศึกษาทบทวน ว่าได้มีการทามาตรการรองรับหรือ เตรียมการที่จะรับสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือกำลังจะเกิดขึ้นอย่างเหมาะสมแล้วหรือยัง รัฐบาลควรจะทำออกกฎเกณฑ์ที่แน่นอนเกี่ยวกับผู้ผลิตเนื้อหาเทปวิดีโอ หรือการนำเข้ามาจากต่างประเทศ ตลอดจนผู้ให้บริการแก่ประชาชนทั่ว ๆ ไป ก่อนที่ปัญหาต่าง ๆ จะเกิดขึ้นหรือลุกลามต่อไป ในขณะที่เดียวกันรัฐบาลควรส่งเสริมและสนับสนุนเกี่ยวกับการผลิตรายการในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคยิ่งขึ้นแทนที่จะรับรายการมาจากต่างประเทศแต่เพียงอย่างเดียว

2. แม้ว่าผลการวิจัยพบว่าบทบาทอย่างหนึ่งของสื่อวิดีโอทั้งปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตก็คือเน้นหนักไปทางการบันเทิง แต่ถึงกระนั้นก็ตามการวิจัยก็ยังระบุว่าสื่อวิดีโอมีบทบาททางด้านการศึกษาทั้งระบบในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าน่าจะมีการพัฒนาสื่อชนิดนี้มาใช้ให้ได้ประโยชน์สูงสุดโดยควรจะมีการศึกษาให้ลึกซึ้งต่อไป ว่าควรสอดแทรกเนื้อหาประเภทใดลงไปในเรื่องประเภทนี้ และสื่อชนิดนี้จะสามารถมีผลกระทบต่อระดับใด หรือต่อวัฒนธรรมหรือสังคมใด และจากการที่ผลการวิจัยพบอีกว่าสื่อวิดีโอมีบทบาทในการโน้มน้าวจิตใจด้วย ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญว่าเนื้อหาที่สอดแทรกลงไปในเรื่องวิดีโอสมควรจะมีรูปแบบวิธีการอย่างไรในการนำเสนอเนื้อหาจึงจะทำให้สื่อวิดีโอมีบทบาทในการโน้มน้าวจิตใจผู้ชมได้ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ และสอดคล้องกับการประยุกต์ใช้สื่อประเภทนี้เพื่อพัฒนาประเทศในแง่ต่าง ๆ อาทิเช่น ใช้สื่อวิดีโอเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การศึกษา การสื่อสาร และการเมืองการปกครอง เป็นต้น

3. ถ้าเป็นไปได้ควรจะมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมถึงผลกระทบของสื่อวิดีโอว่า สื่อชนิดนี้มีผลกระทบต่อบุคคลระดับใด หรือเหมาะสมกับคนกลุ่มใด ตลอดจนศึกษาเกี่ยวกับวิธีการได้ชมสื่อวิดีโอ หรือการเป็นเจ้าของเช่นศึกษาว่าคนในชนบทมีโอกาสเป็นเจ้าของหรือไม่อย่างไร และศึกษาสถิติต่าง ๆ เกี่ยวกับสื่อวิดีโอเพื่อเป็นข้อมูลเกี่ยวกับสื่อชนิดนี้ต่อไป

4. ควรจะได้มีการศึกษาวิจัยถึงสภาพปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต เกี่ยวกับบทบาทของสื่อชนิดอื่น ที่เป็นผลมาจากเทคโนโลยีทางการสื่อสารสมัยใหม่จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เช่น เค เบิลทีวี ฯลฯ เพื่อจะใช้เป็นส่วนประกอบในการกำหนดแผนการสื่อสารหรือนโยบายทางการสื่อสารของประเทศต่อไป พร้อมทั้งนี้ควรศึกษาถึงความ เป็นไปได้ของการใช้สื่อประเภทนั้น ๆ เพื่อการพัฒนาประเทศในอนาคตอีกด้วย